

Kertész János (1933–2013)

A Boldogkőváraljai Erdészet volt dolgozója telefonon kaptuk a hírt, hogy Kertész János erdésztechnikus kollégánk, barátunk 2013. augusztus 12-én hosszan tartó betegség után elhunyt. Nekem jutott az a szomorú feladat, hogy utolsó útja végén elköszönjek tőle a Zempléni-hegységi nyugdíjas erdészek nevében.

Azon kevés Zempléni-hegységi erdészek közé tartozott, aki 17 évesen, gyerekfejjel kezdett dolgozni szülőfaluja erdeiben, és onnan került nyugállományba. Majd még 10 évig, 2003-ig az újonnan alakult Erdőszövetkezet vezetőjeként, majd erdészeként biztosította a község erdőállományainak szakszerű kezelését.

A munkakönyvébe bejegyzett adatok szerint 1951. március 16-ától napszámoként kezdett dolgozni a Hernád völgyi Állami Erdőgazdaság baskói üzemegységénél, majd annak jogutódjánál 1958. június 27-ig.

A kezdeti időben kézi fakitermelésekben dolgozott, de szerénységére, megbízhatóságára és szellemi képességeire hamar felfigyeltek felettesei, ezért először a vágástéri fakészletek felvételezésében, majd irodai munkákra (bérjegyzék készítése, elszámolás) alkalmazták. 1958 tavaszán hoztói tanfolyamon vett részt és azt követően 1966-ig ebben a minőségben dolgozott a Zempléni-hegységi Állami Erdőgazdaság boldogkőváraljai erdészeténél, a baskói védkerületben.

Ezen időszakban szerezte meg az erdőgazdálkodás tő melletti alapismereteit első mentorától, Dudics István kerületvezető erdésztől, akivel annak 1965-ben bekövetkezett haláláig dolgozott a simai és baskói állami erdőkben. Együtt építették fel a Boldogkőújfalui község határában elterülő Nagy-Korsós-hegy északi oldalában a Dobrai-réti munkásmelegedőt. Rövid időre a védkerületet irányította beosztott erdészként, 1967. december 31-ig.

Erdész pályafutása során több településre javasolták kerületvezető erdésznek, de ennél sokkal fontosabb volt számára a szülőfalujához és családjához való ragaszkodása.

Mint legtöbb falubéli kortársa, ő is Baskón találta meg élete párját, Erzsikét, aki közös életük támasza volt. Ő tette lehetővé, hogy erdészként csak a rábízott erdőterület őrzésével és a keze alatt dolgozó fizikai munkások irányításával foglalkozhasson.

Utolsó megbeszélte találkozásunk már nem jött létre, mert előző nap került kórházba, így nem tudtam megköszönni őszinte barátságát, több évtizedes szakmai együttműködésünket. Erdész pályafutásom elején, 1968. január 1-jétől dolgoztunk együtt – néha a kelletténél is többet - a volt Boldogkőváraljai Erdészet eredményes gazdálkodásáért, én erdészvezetőként, kollégám pedig beosztott erdészként a baskói védkerületben Poremba László kerületvezető mellett. Az Erdőgazdaság központjában bekövetkezett változások, átszervezések után rövid időn belül az erdészetnél is szervezeti átalakítást hajtottunk végre. Így lett a baskói csikótelep vezetője és az erdészet kezelésében lévő mezőgazdasági területek (Boldogkőváralja

74 ha, Sima-Baskó 20 ha) felelőse a szakszerű gépesített gazdálkodásért mezőgazdasági brigádvezető beosztásban. Az erdészeti fogatüzem 12-14 pár lovának, valamint a csikótelep 50-60 növendékének a szálás- és szemestakarmány-szükségletének éves biztosítása rendkívül felelős szervező munkát és szaktudást kívánt meg. Ennek csak olyan nagy tudású és munkaszerető személyiség felelt meg, mint János kollégám.

Rendkívüli alkalmazkodó képessége, mindig mosolygós arca, csillogó kék szeme bizalmat sugárzott az emberek felé, ezért volt képes minden rábízott feladatot időben és magas színvonalon megoldani. Volt erdész kollégái közül kevesen állíthatják magukról, hogy így szerették, becsülték az erdőt, a természetet, benne a vadállományt, mint ahogyan Kertész János, a „Baskói Kis Ügyes”.

Az erdész-vadász hagyományoknak is lelkes támogatója volt, ennek köszönhető, hogy Dudics István mentora emlékére 1968-ban megvalósult egy forrásfoglalás a Baskói Disznóverem oldalában, 1970-ben pedig elkészült az aranyosvölgyi Erdész-forrás pihenő és emlékhely.

Kiemelkedő szerepe volt a községi erdőbirtok területén lévő Macskalyuki forrásfoglalásban és a vadászház felépítésében és üzemeltetésében, amelyet zömében társadalmi munkában végeztek, a keze alatt dolgozó szorgalmas emberekkel együtt.

Ugyan 1974 végén szakmai együttműködésünk megszakadt, de a Teremtő jóvoltából 1992-ben erdőrendezőként ismét együtt jártuk be és mértük fel a kezelésére bízott községi erdőt, amelyben a következő 10 évben is lelkiismeretes és felelősségteljesen gazdálkodott a Baskói Erdő- és Szolgáltató Szövetkezet alkalmazottjaként.

Erdész pályafutásom végén 1999-2000-ig erdőfelügyelőként újból összehozott a sors bennünket, s közösen terveztük a már önálló Baskói Erdőbirtokosság következő tíz évének feladatait, és értékeltük az előző időszak eredményeit. Ekkor szövődött köztünk az az őszinte, közös tiszteleten alapuló erdészbarátság, amelyet az azt követő tíz évben már nyugdíjasként éltünk meg. Jó volt visszaemlékezni az együtt megoldott feladatokra, nehézségekre, eredményekre, volt erdész kollégáink életútjára.

Amikor végleg elválnak útjaink, nem csak családtagjai gyászolnak. Gyászolják őt kis falujában a kortársak, munkatársak, de gyászolják a községi erdők, a dimbes-dombos Hallgató, a község fölött őrökődő Kőrös-hegy, a mogyoróskai Vitajka, Boglyaska, s a gyerekkori emlékeket őrző Bikk-legelő, amelyen ma már több évtizedes tölgy- és bükkerdő lombjai susognak.

Földi pályafutását befejezve talán már újra találkozott elhunyt erdész kollégáival, barátaival, a jó öreg Dudics Pista bácsival, első üzemi vezetőjével, Tóth Pállal, Kovács István számvevő erdészekkel, na és a falubeliekkel.

Nagyra becsült szülei, családja után az erdő és a természet szeretete volt élete értelme, akik és amelyek végig segítették álmai megvalósítását, elkísérték közel ötvenéves szakmai útján. Közös hitünk, vallásunk tette

lehetővé, hogy öreg napjainkban sem távoztunk el szakmai hivatásunktól, hiszen Zempléni Erdésznek lenni megtiszteltetés, az erdő nemcsak munkahely, hanem olyan életközösség, ahol az ember mindig békére talál.

Remélem, emlékét megőrizhetjük az utódok számára is a volt munkahelyén majdan felállítandó emlékoszloppal. Sírhalma rá kerüljön mindig néhány fenyő- és tölgyfaág, az arra járó erdőszerető emberek jóvoltából. Az örök életben adassék meg számára az, amit tisztességes pályafutása során adott szerető családjának és volt erdész kollégáinak. Nyugodjék békében!

Fehér István

dr. Kondor Antal (1922–2013)

*„A tölgyek alatt
Vágyom lenyugodni,
Ha csontjaimat
Meg kelletik adni;
De, akárból vár
A pibenő hely reám:
Egyszerűen bár,
Tölgy lenne a fejfám!”
(Arany János)*

2013. november 25-én délután 5 órakerületének 91. évében dr. Kondor Antal csöndesen örök nyugalomra tért.

A Vas megyei Balozsamegyeren született 1922. szeptember 18-án. Szülei a föld-

műveléssel felhagyó első generációhoz tartoztak, édesapja pénzügyőrként dolgozott. Neveltetésével hozta magával a föld szeretetét, a vallásos hitet, az egyenes emberi magatartást, a törekvést, a szorgalmat, ami egész életét jellemezte.

Körmenden végzett 4 elemi osztályt, majd Kőszegen a bencéseknél 8 osztályos gimnáziumot. Mindig jeles tanuló volt. Itt hallotta először az élet minden területére alkalmazható és érvényesíthető latin közmondásokat, amiket tanítványai is gyakran hallhattak tőle. Alkalma nyílt a községi hegyek és környékük megismerésére, ami döntő szerepet játszott pályaválasztásában. 1940-ben jelentkezett a Soproni Egyetem Erdőmérnöki Karára, ahol 1944 őszén oklevelet szerzett.

Végzés után azonnal a Kőszegi Erdőgazdálkodásánál kezdett dolgozni, de a háború utolsó évében katonai behívót kapott. A háború végén amerikai fogságba esett, ahonnan 1945 októberében térhetett haza. Ekkor a Zalaegerszegi Erdőgazdasághoz került, ott a Lenti Erdőgazdálkodásához helyezték, majd Bánokszentgyörgyre erdőgazdálkodónak. A Zalában töltött néhány év emlékezetes maradt számára, tanári éveiben rengeteg példát, eseményt hozott elő az ott szerzett tapasztalataiból.

Nem választotta hivatásának a tanárságot, átszervezés miatt került Sárvárra, aztán Ikkervára az erdészképzőbe, majd 1951-ben a Soproni Erdészeti Technikumba. Az okta-

tásban töltött évek alatt ízig-vérig lelkes pedagógussá, elhivatott nevelővé vált. Az első évben mint az erdőgazdaságtól odakertült szakembert, az igazgató a gyakorlatok vezetésével bízta meg. A hét minden munkanapján valamelyik osztály külső gyakorlatát irányította, az ismert és abban az időben alkalmazott gyakorlati módszereket tanította. Az első év után ő is kapcsolódott a rendszeres belső oktatáshoz, növénytant, erdőművelés-tant és erdővédelmet tanított, nevelőtanári munkát is vállalt.

Elve volt, hogy csak kitaró és alapos munkával lehet eredményesen dolgozni. Fontosnak tartotta, hogy naprakész tudást közvetítsen, így oktatói tevékenységébe mindig beépítette a témához kapcsolódó legújabb kutatási eredményeket.

Szigorú erkölcsi normák szerint élt, amit tanítványaitól is megkövetelt. Munkatársai és diákjai körében tiszteletet és elismerést vívott ki nemcsak szakmai tudásával, hanem széles körű műveltségével, olvasottságával is.

Folyamatosan képezte magát. Felsőfokú gombaszakértői vizsgát tett, mérnök-tanári végzettséggel és növényvédő szakmérnöki oklevéllel is rendelkezett. A cseréltölgy jellegzetes tulajdonságait vizsgálva új ismeretekre tett szert és a gyapjaspille károsításainak témájából doktorált. Odaadó munkájának köszönhetően a Mezőgazdaság, az Erdészet és az Oktatás Kiváló Dolgozója címmel, Bedő Albert és Kaán Károly díjjal, Életpálya Em-lékplakett arany fokozatával kitüntetett, vasdiplomás erdőmérnök volt.

Az iskolai sportéletében is jelentős szerepet játszott. A tanár-diák asztalitenisz egyes csapat oszlopos tagja volt, éveken keresztül rendszeresen a városi bajnokság első-második helyén végeztek. Bár a szombathelyi Haladás szurkolója volt, az SVSE hazai mérkő-zéseiről sosem hiányzott. Az iskola focicsapatának edzője, mestere volt. Kerékpáron kísérté az erónléti edzéseken futó versenyzőket, és olyan szakmai tudást oltott beléjük, amiknek a mai csapatok is hasznát vehetnék.

Szabadidejében lelkesen kertészkedett, gyümölcsfáiban és nemesített szelídgesztenyében mindig örömet lelte.

Velem egykorú, igaz barátom volt, akivel 35 éven keresztül egymás mellett ültünk a tanári szobában, azonos tantárgyakat tanítottunk, és társszerzőként írtuk az általunk oktatott tárgyak iskolai tankönyveit és a továbbképzősök jegyzeteit.

1995-ben ment nyugdíjba, de ezt követően még 10 évig óraadó és kollégiumi nevelőként dolgozott. Osztályai találkozóin, amíg tehetett, mindig részt vett, majd idővel ezeket az együttléteket a volt kollégák és tanítványok látogatása, telefonhívása pótolta.

Meghatározóan fontos értéket képviselt számára a család, bűbájos felesége, Marika, két lánya és fia, majd később az unokák. Sajnálatos módon feleségét 1997-ben egy vasúti baleset következtében elveszítette, halálát igazán soha nem tudta feldolgozni.

Élete utolsó szakaszát a Bencés Otthonban töltötte, ahol bölcs beletörődéssel, igaz Istenhittel fogadta sorsát.

Végso útjára, szeretett felesége mellé, hozzátartozói, tanártársai, volt tanítványai

kísérték a soproni Szent Mihály-templom melletti régi temetőbe.

Nyugodjék békében!

dr. Jereb Ottó

vasdiplomás erdőmérnök

Kováts Sándor Gyula (1931–2013)

Kováts Sanyi bácsi, kollégáinak hétköznapi megszólításaként a „TS”, régen elkerült a Kiskunságból, ahol aktív erdészéletét töltötte. Volt munkatársai, erdész barátai nem felejtették el őt és mélyen megrendültek, amikor nyár elején Gyula fiuk hírül adta, Sanyi bácsi csendesen eltávozott az élők sorából. Számos kiskunsági erdész barátja vett tőle végső búcsút temetése napján, a Balaton mellékén. Életútját az elhangzott búcsúbeszédéből idézzük fel.

Kováts Sándor Gyula Encsen látta meg a napvilágot 1931. augusztus 15-én ikertestvérével, Ödönnel együtt. Gyökerei Erdélybe nyúlnak vissza, erdészcsaládból származott. Édesapja és nagyapja is erdész volt. Így öröklődött tovább apáról fiúra három generáción át a tavony szép ősi mesterség, az erdési munka. A szülőktől hozta a természet szeretetét, a munka becsületét, s azokat a nemes emberi tulajdonságait, amely élete végéig elkísérték őt. Nem volt könnyű boldogulniuk az elmúlt századelő s a háború nehézségei között. Szerény, egyszerű körülmények között, több helyen élt a család, testvéreivel felnöve valamennyien szakmát tanultak, mindnyájan megállták helyüket az életben. Segítette őket a családi összefogás ereje, az együvé tartozás, a szeretet, a zene iránti fogékonyságuk, a hegedülésben megszerzett tudásuk és örömeik.

Gyula az iskolát Miskolcon végezte, majd egyenes út vezetett Sopronba, ahol erdésznek tanult. Fiatalon Gyömrőn ismerkedett meg élete párjával, Krisztinával, s hamarosan összeházasodtak. Több erdészet kerületében is dolgozott, ahogy választott erdész hivatása szolgáltatta. Hosszú évtizedeken át végezte munkáját a Kiskunságban és a kecskeméti székhelyű erdőgazdaság Kerekgyházi Erdészetétől ment nyugdíjba. Szerette a természetet, az erdőt, hosszú éveken át vadászott, de soha nem a trófea, hanem a vadászat ősi tudománya, különösége és szépsége vonzotta. Szerette szakmáját, széles körű szakmai és világi tudással rendelkezett. Minden érdekelt, az ősi értékek, a történelem, a biblia, az új ismeretek elsajátítása s a mindennapok eseményei. Fogékony volt az új dolgokra, a változásra, szerette a fiatalokat, nyitott és érdeklődő az emberek s az őt körülvevő világ iránt. Munkája mellett sokat tett a munkahelyi közö-ségek, az emberek szolgálatában. Szakszer-zeti titkárként szívén viselte az erdészet-nél dolgozók, az egyszerű emberek sorsát, életük jobbításáért mindent elkövetett. Szigorú volt önmagával és családjával szemben, mert soha nem élt semmilyen előny-nyel, ízig-vérig becsületet, dolgos, segítőkész, szeretetteljes ember és vezető volt. Nagyon szerették, tisztelték kollégái, vezetői, mint ahogy ő is tisztelte és szerette munkatársait.

Munkája mellett a család volt számára a legfontosabb érték. Feleségével nagy szeretetben, féltő gondoskodásban nevelték fel egyetlen fiukat, Gyulát. Az édesapa mindenre megtanította fiát, növekedése esztendeiben titokban abban bízva, hogy ő is erdész lesz. A Kiskunsági Erdőgazdaság kunpeszéri erdészházában éltek hárman, az idillinek lát-szó környezetén túl, messze a településektől sok nehézséggel kellett megküzdeniük. Szorgalmas emberek voltak, gazdálkodtak, állatokat tartottak. Sokat dolgoztak, hogy előre jussanak, boldoguljanak, s gyermekük-et segítségük növekedése, útra indulása esz-tendejében is. Az édesapa jó szívvel támogatta fia más irányú – a vendéglátásban kitel-jesedő – tehetségét, terveit. Büszke volt rá, s már nem bánta, hogy nem folytatja a több generációs örökséget, az erdészet munkát. 1969-ben a Balaton-parton, Káptalanfüreden vettek telket, s a hegy tetején házat építettek fel, amelyet erdő véti körül és kel-lemes hétvégeket, nyarakat töltöttek itt a családdal, rokonsággal, barátokkal. Aztán fia élete, munkája és vállalkozása itt tartotta Balatonalmádiban, aki elismert és sikeres vállal-kozóként végzi munkáját, amelyre oly büsz-ke volt az édesapa. Itt eresztettek végleg gyökeret, szép otthonot teremtettek közösen, ahol szülők, fia és családja, az unokák szoros kötődésben, egymás kölcsönös segítségével élhetnek. A boldog nagyszülők örömmel vi-gyáztak az unokákra. Tanította a nagyapa Krisztián és Zsuzsika unokáját a jóra, a szé-pre, az igaz emberi értékekre, az erdő, a ma-darak szeretetére. Télen magokat szórtak az etetőbe és együtt leshették nagy izgalommal, milyen kismadár jön eledelre. Sokat játszott a nagyapa az unokáival, büszke volt eredmé-nyeikre, sikereikre. Gyula bácsi szerette a sportot, a focit, fiatalon ő is rúgta a labdát, szerette a kézilabdát s még asztalitenisz házi-versenyt is nyert. Élete végéig aktív, derűs, jó kedélyű ember volt. Feleségével egygye forrt életük, aki aktív éveiben is – munkáját maxi-málisan támogatta – biztos pont volt nem csak Gyula bácsi, de fiáék életében is. Házasa-guk 59 esztendeje alatt voltak ugyan ke-mény helyzetek, de mindig közösen oldották meg azokat. Nem csak a munkában álltak helyt életük során, de megtapasztalták a pi-hetés, a költekezés örömeit is.

82 évesen is tele volt vitalitással, tenni akarással. Autót vezetett, végezte a mindennapok feladatait. Nem volt beteg, bár megtanult együtt élni az időskori bajokkal. Még egy hónapja büszkélkedett orvosá-nak, hogy milyen jó egészségben van. Tele volt tervekkel, a kert munkáit végezte, tervezte az újabb ültetéseket, a virágos-kerttel kapcsolatos feladatokat. Élete utol-só napján is végig dolgozott – nem csak magának bizonyítva – hogy ő bírja még a munkát. A nap végeztével a kertben várat-lanul az utolsó dobantotta a szíve s örökre megpihent. S maradt utána nagy-nagy űr. Az elme által még fel sem fogható valóság, nagy fájdalom, bánat. E megemlé-kező sorokkal veszünk mi is búcsút tőle itt az Erdészeti Lapok hasábjain. Nyugodj bé-kében Sanyi bácsi!

Koczka Zoltán

H.Cs. titkár